

Hurdaya Ayrılan Araçlarda ÖTV İndirimi ve KDV Uygulaması

Murat KOÇ
Vergi Denetmeni

GİRİŞ

4962 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Vakıflara Vergi Muafiyeti Tanınması Hakkında Kanun'un 10'uncu maddesi ile 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu'na eklenen geçici 3.madde ile ; otomotiv sanayinin içinde bulunduğu durgunluğu gidermek ve çevre kirliliğini arttıran eski araçların yerine yeni araçların alımını teşvik etmek amacıyla 20 yaşın üzerindeki araçlarını hurdaya ayıran ve yerlerine yeni araç alanlara ÖTV indirimi getiren düzenleme yürürlüğe girmiştir.

Bu düzenleme ile 20 yaş ve üzerindeki araçların 07.08.2003 ile 31.12.2004 tarihleri arasında hurdaya çıkarılarak , bu süre içerisinde aynı cins yeni bir taşıt alımında özel tüketim Vergisinin 2003 yılı için 3.500.000.000-TL , 2004 yılı için 4.500.000.000-TL eksik hesaplanması öngörülmüştür. Bu çalışmada bu indirimle ilgili esaslar ve KDV uygulamasının ne şekilde olacağına ilişkin hususlar açıklanmıştır.

I- ÖTV İndirimine İlişkin Esaslar

4962 sayılı kanunla 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanununa eklenen geçici 3. Madde şu şekildedir.

"Bu maddenin yayımı tarihinden 31.12.2004 tarihine kadar 4760 sayılı kanuna ekli (II) sayılı listedeki ((87.11),(88.02)(8901.10.10.00.11),

(8901.10.90.00.11) ve (89.03) G.T.İ.P. numaralı araçlar hariç) kayıt ve tescile tabi 20 ve daha büyük yaştaki taşıt araçları adına kayıtlı olan gerçek veya tüzel kişiler tarafından bu araçların bir daha kullanılmamak üzere hurdaya çıkartılarak , hurdaya çıkarılan araçla aynı cinsten ((87.03) G.T.İ.P. numaralı araçlardan sadece motor silindir hacmi 1600 cm3'ü geçmeyen) bir aracın ilk iktisabında özel tüketim vergisi 3.500.000.000 (2004 yılı için 4.500.000.000) lira eksik hesaplanır. Verginin bu tutarın altında olması halinde özel tüketim vergisi hesaplanmaz.

05.01.1961 tarihli ve 237 sayılı Taşıt Kanunu kapsamına giren kurumlar (belediyeler hariç) bu indirimden yararlanamazlar.

Hurdaya çıkartılan araçların yaşı, tescil işleminin yapıldığı yıl dikkate alınmaksızın, tescil belgesinde yazılı model yılında aracın bir yaşında olduğu kabul edilmek suretiyle tespit olunur.

Hurdaya çıkartılacak taşıtın birden fazla gerçek veya tüzel kişi adına tescilli olması halinde; bunların ilk iktisaplarında eksik hesaplanacak vergi tutarı, hurdaya çıkarılan taşıttaki hisseleri nispetine göre bulunur.

Bakanlar Kurulu , bu madde uyarınca eksik hesaplanacak özel tüketim vergisi tutarını yarısına kadar indirmeye, kanuni tutarına kadar yeniden çıkarmaya yetkilidir.

Bu maddenin uygulamasına ilişkin usul ve esaslar Maliye Bakanlığınca belirlenir."

Bu maddede belirtilen yetkiye istinaden yayınlanan 4 seri No'lu ÖTV Genel Tebliği ile uygulamaya ilişkin usul ve esaslar belirtilmiştir. Buna göre uygulama aşağıdaki şekilde olacaktır.

I-I Kapsama Giren Taşıtlar

4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanununa ekli (II) sayılı listedeki kayıt ve tescile tabi araçlar yeni araç alımı için ÖTV indirimi hakkından faydalanabilmektedir. (II) sayılı listede motorlu araçlar-taşıtlar yer almakta olup bu listeler Gümrük Tarife İstatistik Pozisyon numarası ile yer almaktadır.

Ancak (II) sayılı listede yer almakla birlikte kanunda belirtilen taşıtlar için Özel Tüketim Vergisi uygulanmayacaktır. Bunlar;

- (87.11) : motosikletler (mopetler dahil) ve bir yardımcı motoru bulunan tekerlekli taşıtlar (sepetli olsun olmasın); sepetler (sepetler hariç)
- (88.02) : Diğer hava taşıtları (helikopterler, uçaklar gibi); uzay araçları

(uydular dahil), uzay araçlarını fırlatıcı araçlar ve yörünge altı araçları ((Yalnız helikopterler ve uçaklar)(Askeri , zirai, yangınla mücadelede kullanılan özel yapıdaki helikopterler ve uçaklar hariç))

• **(8901.10.10.00.11) :** 18 Gros tonlatoyu geçmeyen gezinti gemileri (Denizde seyretmeye mahsus olanlar)

• **(8901.10.90.00.11) :** Yolcu ve gezinti gemileri (Denizde seyretmeye mahsus olmayanlar)

• **(89.03) :** Yatlar ve diğer eğlence ve spor tekneleri ; kürekli kayıklar ve kanolar (Şişirilebilir olanlar ile birim ağırlığı 100 kg.'ı geçmeyenler, kürekli kayıklar ve kanolar hariç)

I-II İndirimden Hangi Tarihler Arasında Faydalanılabilir.

ÖTV indiriminden faydalanmak isteyen gerçek ve tüzel kişilerin 07.08.2003 tarihi ile 31.12.2004 tarihleri arasında 20 yaş ve üzerindeki taşıtlarını hurdaya ayırıp yerine yenisini almaları gerekmektedir.

I-III Hurdaya Ayrılan Araç İle Yeni Alınacak Olan Araç Aynı Cinsten Olmalıdır

Özel Tüketim Vergisi indirimi için hurdaya çıkarılan 20 yaş ve üzerindeki araç ile yeni alınan aracın aynı cinsten olması gerekmektedir. Bu araçların cinslerinin tespitinde , 2918 sayılı Karayolları Trafik Yönetmeliğine göre taşıtların tescil belgelerine yazılan tanımlar esas alınacaktır.

2918 sayılı kanunun 3. Maddesinde taşıtlara ilişkin tanımlara yer verilmiştir. Buna göre minibüs olarak belirlenen bir taşıtın satılarak yerine otobüs alınması durumunda ÖTV indiriminden faydalanılması mümkün değildir.

Ancak hurdaya çıkarılan aracın ÖTV Kanununa ekli (II) sayılı listede yer alan (89.03) G.T.İ.P numarası kapsamındaki bir araç olması durumunda , yeni alınan aracın motor silindir hacmi 1600 cm³' ün altında olan binek otomobiline ilk iktisabında bu indirimden faydalanılabilir. Hurdaya ayrılacak olan araçla ilişkin herhangi bir motor silindir hacmi sınırlaması bulunmamaktadır. (87.03) G.T.İ.P numaralı taşıt araçları dışındaki araçların hurdaya ayrılarak, aynı cins aracın ilk iktisabında motor silindir hacmine bakılmaksızın ÖTV indirimi uygulaması yapılacaktır.

I-IV ÖTV İndiriminden Faydalanamayacak Olan Kurumlar

05.01.1961 tarihli 237 sayılı Taşıt Kanunu'nun 1. Maddesinde sayılan kurumların sahip oldukları kayıt ve tescile tabi taşıtların hurdaya ayrılarak yer-

lerine yeni araç iktisap etmeleri halinde Özel Tüketim Vergisi indirimi uygulanmayacaktır. Bunlar:

- Genel bütçeye dahil daireler ile katma ve özel bütçeli idareler ve bunlara bağlı sabit ve döner sermayeli müesseseler

- İktisadi Devlet Teşekkülleri ve özel kanun ve kararnamelerle kurulan her çeşit banka ve teşekküller

- Yukarıda yazılı daire , idare , banka , teşekkül ve müesseselerin sermayesinin yarısından fazlasına sahip oldukları teşekkül ve müesseseler.

Büyükşehir belediyeleri ve diğer belediyeler ise ÖTV indiriminden faydalanabileceklerdir.

I-V Hurdaya Ayrılacak Aracın Birden Fazla Kişiy e Ait Olması Hali

Hurdaya ayrılacak aracın birden fazla gerçek veya tüzel kişi adına tescilli olması durumunda ; bunların ilk iktisabında eksik hesaplanacak olan vergi tutarı , hurdaya çıkarılacak taşıttaki nispetlerine göre bulunacaktır. Örneğin; 2004 yılında hurdaya ayrılacak araçtaki hissesi 1/2 olan bir kişi 4.500.000.000-TL tutarının 1/2'si tutarında 2.250.000.000-TL ÖTV indiriminden faydalanacaktır. Hisseler tescil belgesinde yazılı olan hisse oranlarına göre belirlenecektir.

I-VI Hurdaya Ayrılacak Aracın Yaşının Tespiti ve Hurdaya Ayırma İşlemleri

Yukarıda belirtildiği gibi , ÖTV indiriminden faydalanabilmek için hurdaya ayrılacak aracın 20 yaş ve üzerinde bulunması gerekmektedir. Araçların Yaşının belirlenmesinde aracın trafiğe çıkış tarihi değil , tescil belgesinde yazılı model esas alınacaktır.

Aracın yaşının tespiti esnasında model yılı aracın birinci yaşı olarak kabul edilecektir. Bu durumda 2003 yılı için 1984 ve eski modeller, 2004 yılı için 1985 ve daha eski modellerin hurdaya ayrılması durumunda ÖTV indiriminden faydalanılabilecektir.

Araçların hurdaya ayrılma işlemleri Karayolları Trafik Yönetmeliğine göre yapılacaktır. Bu Yönetmeliğin 39. Maddesine göre ; ekonomik ömrünü doldurma veya herhangi bir kaza , yanma , tahrip edilme veya benzeri durumlar dolayısıyla kullanılamaz hale gelen motorlu araçlar muayeneye tabi tutulmadan sahiplerinin dilekçe ile istemesi üzerine; veya ekonomik ömürlerini dolduranlardan eskime ve yıpranma nedeni ile trafik emniyeti bakımından muaye-

ne istasyonlarınca tehlikeli olacakları tespit edilenler ise yetkililerin talebi üzerine, ilgili vergi dairesinden vergi borcu bulunmadığına dair ilişik kesme belgesi alındıktan sonra araçlar hurdaya çıkarılır.

Hurdaya ayrılan araçların tescil belgelerine "Hurdaya Çıkarılmıştır" damgası vurularak, damgalı tescil belgesi araç sahibine verilecektir. Araç sahibi tarafından söz konusu damgalı tescil belgesinin bir fotokopisi ilgili vergi dairesine verilmek üzere ilgili trafik tescil kuruluşuna onaylatılacaktır. Bu belge, daha sonra taşıtın aracının ilk iktisabını yapacakları ÖTV mükellefine verilecektir.

I-VII ÖTV Mükelleflerinin Yapacakları İşlemler

Yeni araç satarak ÖTV indirimi yapacak olan mükellefin, örneğin motor silindir hacmi 1600 cm³'ü geçmeyen ve 2004 yılında 40.000.000.000-TL tutarında otomobil satması halinde düzenleyeceği 2A numaralı ÖTV Beyannamesinde ÖTV indirim tutarı ve ödenmesi gereken ÖTV şu şekilde olacaktır.

Vergi Matrahı	40.000.000.000
ÖTV Oranı	%27
Hesaplanan ÖTV(40.000.000.000X27/100)	10.800.000.000
Hurda Araç Karşılığı Vergi İndirimi	4.500.000.000
Ödenmesi Gereken ÖTV	6.300.000.000

ÖTV mükelleflerinin düzenleyecekleri 2A numaralı beyanname ile birlikte aracı satın alan kişiden alınan onaylanmış tescil belgesinin fotokopisi mükellefin bağlı olduğu vergi dairesine verilecektir.

ÖTV indirimi uygulayarak araç satışı yapan mükellef tarafından bu dönemle ilgili olarak düzenlemesi gereken , 1 seri nolu Özel Tüketim Vergisi Genel Tebliği'nin ekinde yer alan "(II) Sayılı Listedeki Motorlu Taşıtlardan Kayıt ve Tescile Tabi Olanlar İçin Bildirim Formu"nun , Ödenecek ÖTV'den indirimin nedeni sütununa " Hurda Araç Karşılığı Teslim" ifadesi yazılacaktır ve bu form ÖTV indirimi uygulayarak araç satışı yapılan dönemi takip eden ayın 15. Günü akşamına kadar Maliye Bakanlığı Gelirler Genel Müdürlüğü'ne bildirilecektir.

II- ÖTV İndirimi Uygulanan Araçlarda KDV Uygulaması

4962 sayılı Kanunla ÖTV Kanununa eklenen geçici 3. Maddeye istinaden hurdaya çıkartılan aynı cins bir aracın ilk iktisabında ÖTV de sağlanan indirimin KDV matrahında dikkate alınıp alınmayacağı hususunda tereddütler meydana gelmiş ve Maliye Bakanlığı Gelirler Genel Müdürlüğü tarafından

11.09.2003 tarihinde yayınlanan " Katma Değer Vergisi Sirküleri/1 " ile bu te reddütler ortadan kaldırılmıştır.

KDV Kanunun 20. Maddesinde teslim ve hizmet işlerinde matrahın bu iş- lemlerin karşılığını teşkil eden bedel olduğu, bu bedel deyiminin malı teslim alan veya kendisine hizmet yapılan veyahut bu kimseler adına hareket eden- lerden bu işlemler karşılığında her ne suretle olursa olsun alınan veya bun- larca borçlanılan para , mal ve diğer suretlerden ve para ile temsil edilebilen menfaat, hizmet ve değerler toplamını ifade edeceği hükme bağlanmıştır.

Öte yandan KDV Kanununun 24/b maddesi hükmüne göre ambalaj gider- leri, sigorta , komisyon ve benzeri gider karşılıkları ile vergi , resim harç, fon karşılığı gibi unsurlar KDV matrahına dahildir.

Buna göre araçların iktisabı dolayısıyla satıcılar tarafından hesaplanan ÖTV, katma değer vergisi matrahına dahil edilecektir. Ancak 4760 sayılı ÖTV Kanununa 4962 sayılı Kanunla eklenen Geçici 3. Maddeye istinaden yukarı- da bahsedilen iktisaplarda ÖTV tutarının 2003 yılı için 3.500.000.000-TL , 2004 yılı için 4.500.000.000-TL eksik hesaplanacağından , bu araçların tesli- minde KDV matrahına dahil edilecek ÖTV tutarı, indirim miktarı düşüldükten sonraki tutar dikkate alınacaktır. İndirimden sonra hesaplanan ÖTV bulun- maz ise KDV matrahına ÖTV olarak bir tutar ilave edilmeyecektir.

Bu açıklamalar ışığında 40.000.000.000-TL bedeli olan bir aracın 10.800.000.000-TL ÖTV tutarından 4.500.000.000-TL indirim yapıldıktan sonraki tutar olan 46.300.000.000-TL üzerinden KDV hesaplanması gerek- mektedir.

SONUÇ

20 yaş ve üzeri araçların hurdaya ayrılarak yeni bir aracın ilk iktisabında hesaplanacak olan ÖTV 2003 yılı için 3.500.000.000-TL , 2004 yılı için 4.500.000.000-TL eksik hesaplanacaktır. Hurdaya ayrılacak aracın 07.08.2003 ile 31.12.2004 tarihleri arasında yenilenmesi gerekmektedir. Hur- daya ayrılacak araç ile ilk iktisaba konu olan araç aynı cins olmalıdır. Ancak hurdaya ayrılan aracın (87.03) G.T.İ.P. numarası kapsamındaki bir araç ol- ması halinde ilk iktisaba konu aracın motor silindir hacminin 1600 cm3"ü geçmeyen bir araç olması gerekmektedir. 2003 yılı için 1984 ve daha eski modeller, 2004 yılı için 1985 ve daha eski model araçların hurdaya ayrılması halinde indirim uygulanacaktır. Ve ilk iktisaba konu olan aracın KDV matrahı ÖTV indirimi uygulandıktan sonra bulunan tutar olacaktır.